

Quickscan Flora- en Faunawet
Hoofdweg Boven 41 Haulerwijk

Colofon:

OPDRACHT:

Uitvoeren van een quickscan in het kader van de flora- en faunawet. Aan dit rapport kunnen geen rechten ontleent worden.

OPDRACHTGEVER:

Mw. M. Kleisen
Hoofdweg Boven 41
Haulerwijk

OPDRACHTNEMER:

Caroline's Consultancy
Koelandweg 19
8435 VX Donkerbroek
Tel: 06-36132466

info@heelfit.nl

UITVOERING:

Datum veldwerk: 20-12-2016
Datum rapport: 27-12-2016
Rapportage geschreven door :
Mw. Ir. C.G. Hoogerwerf

1. INLEIDING	6
2. WERKWIJZE	6
3. PLANGEBIED EN VOORGENOMEN MAATREGELEN	7
4. TOETSING AAN DE FLORA EN FAUNAWET	10
ALGEMEEN	10
ZOOGDIEREN	10
AMFIBIEËN	12
VISSEN	12
INSECTEN EN ANDERE ONGEWERVLEDEN	13
VOGELS	13
VAATPLANTEN	14
5. TOETSING AAN DE NATUURBESCHERMINGSWET 1998	15
6. CONCLUSIES	17
7. LITERATUURLIJST	18
1 WETTELIJK KADER	20
2 VERBODSBEPALINGEN VAN DE FLORA- EN FAUNAWET	22
3 VEEL GEBRUIKTE DEFINITIES FLORA- EN FAUNAWET	23

1. Inleiding

In het Friese dorp Haulerwijk is het echtpaar Kleisen voornemens om een camping met theetuin te beginnen aan de Hoofdweg Boven 41. Dit traject zal in verschillende fases worden uitgevoerd. De huidige aanbouw, waar al vergunning voor is, zal worden afgemaakt. De huidige stal zal omgebouwd worden tot tijdelijk toiletgebouw en theesalon. De parkeerplaats is reeds aangelegd, maar moet nog verhard worden. Het speelveld is genivelleerd en ingezaaid. Om de randen van de camping zijn bosstroken aangeplant. Er zullen twee luxe glampingtenten worden geplaatst. De overige standplaatsen worden verhuurd. Er wordt momenteel een toiletgebouw ontworpen. Indien toegestaan wordt ook een vuurplaats aangelegd. Ook bestaat het voornemen om een amfibiepoel aan te leggen.

Met de inwerkingtreding van de Flora- en faunawet in 2002 is men verplicht om voor dergelijke ingrepen de gevolgen voor de eventueel aanwezige beschermde flora en fauna inzichtelijk te maken. Hoewel toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 niet tot een quickscan behoort is in H5 aandacht besteedt aan beschermde gebieden. Vanaf 1 januari 2017 geldt de nieuwe natuurwet 2017. Deze wet vervangt de verschillende richtlijnen en wetten met betrekking tot de natuur (Flora- en faunawet, natuurbeschermingswet, habitatrichtlijn ed). Deze Quickscan is uitgevoerd door een bioloog (ir. C.G. Hoogerwerf) die tot en met 2010 regelmatig dit soort onderzoeken deed in het kader van de Flora- en faunawet. De huidige toetsing heeft plaats gevonden op basis van de oude wetgeving en kennis en ervaring uit 2010. Aan deze rapportage kunnen derhalve geen rechten ontleent worden met betrekking tot de nieuwe natuurwet die geldt vanaf 1 januari 2017 of de omgevingsvergunning. Dit onderzoek heeft plaats gevonden als vriendendienst en dient enkel ter informatie.

2. Werkwijze

Met behulp van openbare (internet) bronnen is voorafgaand aan de quickscan onderzocht welke beschermde dieren en planten in de omgeving van het plangebied aanwezig kunnen zijn.

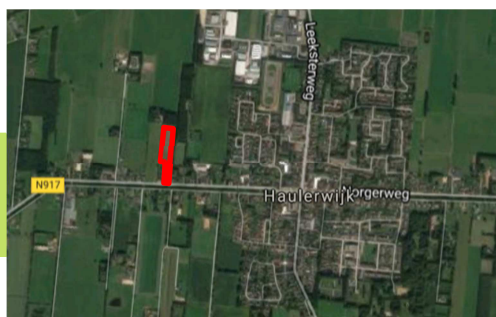
Op dinsdag 20 december 2016 heeft een veldbezoek plaatsgevonden door mevrouw ir. C.G. Hoogerwerf van voorheen Caroline's Consultancy.

Caroline Hoogerwerf heeft een brede ecologische kennis, voerde tot en met 2010 regelmatig quickscans en natuurtoetsen uit en stelde werkprotocollen op in aanvulling op goedgekeurde gedragscodes. Caroline Hoogerwerf heeft zich sinds 2011 niet meer bezig gehouden met de natuurwetgeving.

Tijdens het veldbezoek is een inschatting gemaakt van de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten. Daarnaast is gekeken naar de geschiktheid van de aangrenzende terreinen als leefgebied voor beschermde soorten. Immers, bepaalde werkzaamheden kunnen uitstralingseffecten hebben op aanliggende terreinen. Bovendien kunnen de dieren die in die terreinen aanwezig zijn ook het plangebied benutten.

De waarnemingen in het veld zijn geïnterpreteerd. De conclusies zijn beschreven in dit rapport.

3. Plangebied en voorgenomen maatregelen

Figuur 1 Overzicht van het plangebied. Bron: Google maps

Het plangebied bestaat uit een woonhuis met daarachter een tuin met stal. Dit perceel heeft woonbestemming. Het wordt gescheiden van de burens aan de linkerkant met een rij berken en een gazonhekwerk. Ten noorden daarvan ligt een weiland dat de camping zal worden. Langs de rechterkant loopt een watervoerende sloot met een rij bomen erlangs. De overzijde van de sloot is van de burens. Ten noorden grenst een klein bosgebied van Staatsbosbeheer aan het plangebied. De linkerkant wordt begrensd door een rij struiken en een weiland.

Om 50 meter uit het huis van de burens te blijven en om overlast van de camping te voorkomen wordt in de Noord-West hoek een vijver gepland. Om de natuurwaarde te verhogen kan deze worden ingericht als amfibie-poel. Aan de Zuidkant van deze vijver worden de vloeders neergelegd voor de glampingtenten (figuur 2 nr. 8 en 9).

Langs de randen worden alle bosschages in stand gehouden en waar nodig versterkt.

Figuur 2. Overzicht van het plan.

Figuur 3. Tuin met appelboom, met daarachter het perceel voor de camping.

4. Toetsing aan de Flora en Faunawet

Algemeen

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in de mate van bescherming. Voor algemeen voorkomende, niet wettelijk beschermde soorten geldt de zorgplicht. Vervolgens zijn een aantal wettelijk beschermde soorten met name genoemd in deze wet. De soorten zijn onderverdeeld in drie tabellen.

Tabel 1 omvat licht beschermde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verboden van de Flora- en faunawet (zie bijlage 2). Wel dient de zorgplicht in acht genomen te worden.

Tabel 2 bestaat uit zwaarder beschermde soorten. Voor deze soorten geldt naast de zorgplicht ook de verboden van de Flora- en faunawet. Indien door de voorgenomen werkzaamheden kans bestaat één van deze verboden te overtreden moet een ontheffing worden aangevraagd. Door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode in het kader van bestendig beheer en onderhoud kan vrijstelling van ontheffingsplicht verkregen worden.

In tabel 3 staan de zwaarst beschermde soorten genoemd. Indien kans bestaat dat de verboden van de Flora- en faunawet overtreden worden dient altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Zie voor meer informatie over het wettelijk kader bijlage 1.

Zoogdieren

Zwaar beschermde soorten (tabel 3)

Van de strikt beschermde zoogdieren komen volgens de verspreidingskaarten van Teldmee [lit. 21] geen soorten voor in de omgeving van Haulerwijk. Noch zijn er geschikte habitats gevonden voor zwaar beschermde zoogdieren.

De vleermuizen die in de omgeving voor kunnen komen, zijn vrij algemene soorten zoals Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. Op groter afstand kunnen ook Gewone Grootoorvleermuis en Watervleermuis voorkomen. Deze dieren zijn gebouw-bewonend en zouden daardoor van de schuren gebruik kunnen maken. Er zijn echter geen sporen aangetroffen noch geschikte beschutte verblijfplaatsen. In de spleten van de aanbouw zouden geschikte locaties kunnen zijn voor vleermuizen, ware het niet dat er wind doorheen waait. De werkzaamheden hebben daarom geen effect op deze dieren.

Vleermuizen gebruiken verticale structuren in het landschap, zoals houtwallen en bosranden) om van hun slaapgebied naar hun jachtgebied te vliegen. De houtwallen en bosranden in het gebied zijn niet geheel doorlopend en sluiten niet geheel aan. In potentie zouden de houtwallen rondom de camping interessant kunnen zijn als vleermuisroute tussen het bosgebied (staatsbosbeheer) en de vaart van Haulerwijk. Voor de camping worden de houtwallen versterkt door gaten die gevallen zijn door zieke bomen te dichten met nieuwe aanplant. Het gebied blijft daarmee net zo geschikt voor vleermuizen als het nu is en kan in de toekomst meer geschikt worden.

De toekomstige amfibieënpoel kan een positief effect hebben op de vleermuispopulaties in de

omgeving omdat het water insecten aantrekt.

aanplant.

Figuur 5. Tocht maakt spleten aan Figuur 6. Afschiet voor vleermuis langs de bosrand, zijn reeënsporen aangetroffen.

Middelzwaar beschermde soorten (tabel 2)

Er komen geen middelzwaar beschermde zoogdieren voor in de omgeving van het plangebied.

Licht beschermde soorten (tabel 1)

De licht beschermde soorten zoals Egel, Haas, Konijn, Mol en Reeën komen in de omgeving voor. Van Reeën zijn sporen aangetroffen op de grens met het Staats Bosbeheer bosje. Alle zoogdieren, uitgezonderd de Huismuis en Bruine en Zwarte rat, zijn beschermd. Echter voor licht beschermde soorten die op tabel 1 staan geldt een vrijstelling van de verboden van de Flora- en faunawet. Wel dient de zorgplicht in acht genomen te worden.

Er zijn geen verblijfplaatsen van licht beschermde zoogdieren op het erf aangetroffen. Noch is het plangebied een doorgaande route naar leefgebied van beschermde zoogdieren. Dieren kunnen zich terug trekken in het Staats Bosbeheer bosje, de toekomstige camping zal daar geen verandering in brengen. In het plangebied worden geen nieuwe lichtmasten geplaatst. Mogelijke route aanwijzing op de camping zal indien nodig gerealiseerd worden met kleine laag bij de grond geplaatste ledverlichting die niet uitstraalt buiten het plangebied en daardoor geen lichtvervuiling vormt voor de omgeving. Wanneer de camping volledig bezet is zal met name overdag mogelijksterwijs stemgeluid hoorbaar zijn van de campinggasten. Dit geluid zal opgaan in het geluid van de woonbestemming van het dorp en blijft ver onder het geluid van agrarische activiteiten. Voor de dieren zal daarom geen geluidshinder optreden door de voorgenomen plannen. Het plangebied is niet van belang voor hun voortbestaan en de geplande camping vormt geen bedreiging voor deze dieren.

Conclusie zoogdieren:

In de omgeving van het plangebied komen enkele licht beschermde zoogdieren voor zoals de ree en mogelijk enkele algemene vleermuissoorten. Op het terrein zelf zijn geen rust en verblijfplaatsen van beschermde zoogdieren aangetroffen. De zoogdieren zijn niet afhankelijk van het plangebied. De plannen hebben geen effect op het voortbestaan van beschermde zoogdieren. Mogelijksterwijs kunnen de natuurwaarden door de camping versterkt worden waardoor het gebied in de toekomst meer geschikt wordt voor beschermde zoogdieren.

Reptielen

Zwaar beschermde soorten (tabel 3)

Geen van de zwaar beschermde reptielen komt in de omgeving voor van Haulerwijk, uitgezonderd de adder. Deze slang is niet in de nabije omgeving van het onderzoeksgebied gevonden, noch is er geschikt habitat in en rondom het plangebied. De adder komt waarschijnlijk voor in de natuurgebieden die in de omgeving liggen zoals het Fochteloërveen. De plannen zullen geen gevolgen hebben voor zwaar beschermde reptielen.

Middelzwaar beschermde soorten (tabel 2)

Er komen geen middelzwaar beschermde reptielen voor in de omgeving van Haulerwijk.

Conclusie reptielen:

Er komen geen beschermde reptielen voor in de omgeving van Haulerwijk. De werkzaamheden hebben daarom geen effect op beschermde reptielen.

Amfibieën

Zwaar beschermde soorten (tabel 3)

Er komen geen zwaar beschermde soorten amfibieën voor in de omgeving van Haulerwijk.

Middelzwaar beschermde soorten (tabel 2)

De Alpenwatersalamander, de enige amfibie op tabel 2 van de Flora- en faunawet, komt niet in de omgeving van Haulerwijk voor.

Licht beschermde soorten (tabel 1)

Alleen de Bruine kikker is in de omgeving van Haulerwijk aangetroffen. Hier zijn geen recente waarnemingen van. Het aanleggen van een amfibieënpool zal de omgeving als leefgebied optimaliseren voor licht beschermde amfibieën, waardoor deze mogelijk in de toekomst zullen worden waargenomen. De werkzaamheden hebben daarmee een sterk positief effect op deze dieren.

Conclusie amfibieën:

Het leefgebied van de aanwezige beschermde amfibieën worden niet door de werkzaamheden aangetast. Wel heeft de aanleg van de amfibieënpool een sterk positief effect op het leefgebied en de mogelijke vestiging van deze dieren.

Vissen

Er is geen water aanwezig op het erf. De enige watervoerende sloot die voor een deel langs het terrein loopt, wordt beheerd door Staatsbosbeheer en het waterschap. De kans dat hier beschermde vissoorten in leven is zeer klein. De werkzaamheden hebben geen effect op deze sloot en de mogelijk daarin levende vissen.

Conclusie vissen:

De werkzaamheden hebben geen effect op beschermde vissoorten.

Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insecten stellen hoge eisen aan hun leefomgeving. Ze komen vooral voor in zeer specifieke gebieden zoals heideterreinen, veengebieden en moerasgebieden. Dergelijke standplaatsen zijn niet aangetroffen, noch voor beschermde insectensoorten belangrijke waardplanten. Ook leefgebieden voor andere beschermde ongewervelden (zoals kevers, slakken en mieren) zijn niet aanwezig in het plangebied.

Conclusie insecten:

Er zijn geen beschermde insecten of andere ongewervelden aanwezig in het plangebied,

Vogels

Vogels hebben een aparte beschermingsstatus onder de Flora- en faunawet.

Praktisch gezien vallen alle broedende vogels onder de bescherming van tabel 2. Dit betekent dat alle broedende vogels beschermd zijn vanaf het moment dat deze de eerste takjes aandragen voor hun nest totdat hun laatste jong is uitgevlogen. In deze periode mogen geen versturende activiteiten plaats vinden in de omgeving van het nest. De Flora- en faunawet geeft geen datum voor de periode dat vogels broeden, maar de meeste vogels broeden in de periode van 15 maart tot 15 juli. Echter ook buiten deze periode zijn broedende vogels beschermd.

Daarnaast zijn er vogelsoorten die altijd terugkomen naar hetzelfde nest of zelf niet in staat zijn om zelf nesten te bouwen. Deze nesten zijn jaarrond beschermd. Jaarrond beschermde nesten vallen onder de bescherming van tabel 3.

In de stal zijn enkele poepsporen van vogels aangetroffen. Dit lijken sporen van vogels die even pauzeren. Er zijn geen sporen van meer permanente aanwezigheid van vogels in de stal aangetroffen. Vogels kunnen momenteel zonder problemen in en uitvliegen.

Jaarrond beschermde nesten (tabel 3)

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen.

Tijdelijk beschermde nesten (tabel 2)

In het portiek van de voordeur is een nest aangetroffen van een boerenzwaluw. Dit nest is slechts tijdelijk beschermd en aangezien het nest buiten het seizoen niet in gebruik is mag het worden verwijderd.

Langs het woongedeelte van het erf staat een coniferen haag. De coniferen haag wordt niet verwijderd. Op het moment van de quickscan waren geen gebruikte nesten in de coniferen aanwezig. Maar in de zomerperiode kunnen de coniferen beschutting bieden aan verschillende vogelsoorten. In de periode dat vogels nestelen in de coniferen haag mag deze niet gesnoeid worden om verstoring van de vogels te voorkomen.

Figuur 7. Nest van een boerenzwaluw

Conclusie vogels:

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. De werkzaamheden hebben geen effect op beschermde vogels. Wel dient de zorgplicht in acht genomen te worden. Dit betekent dat vogels die zich vestigen om te broeden niet gestoord mogen worden en dat de coniferen haag ongemoeid blijft als er vogels in broeden.

Vaatplanten

Op het erf komen vooral soorten van voedselrijke grond voor zoals Straatgras, Engels raaigras en Kruidende boterbloem. Er zijn geen standplaatsen voor beschermde plantensoorten aangetroffen. Ook in de sloten zijn enkel voedselrijke soorten aangetroffen zoals Fioringras, Brandnetel en Gele Lis. Er worden geen bomen verwijderd, enkel extra bomen aangeplant.

Conclusie vaatplanten:

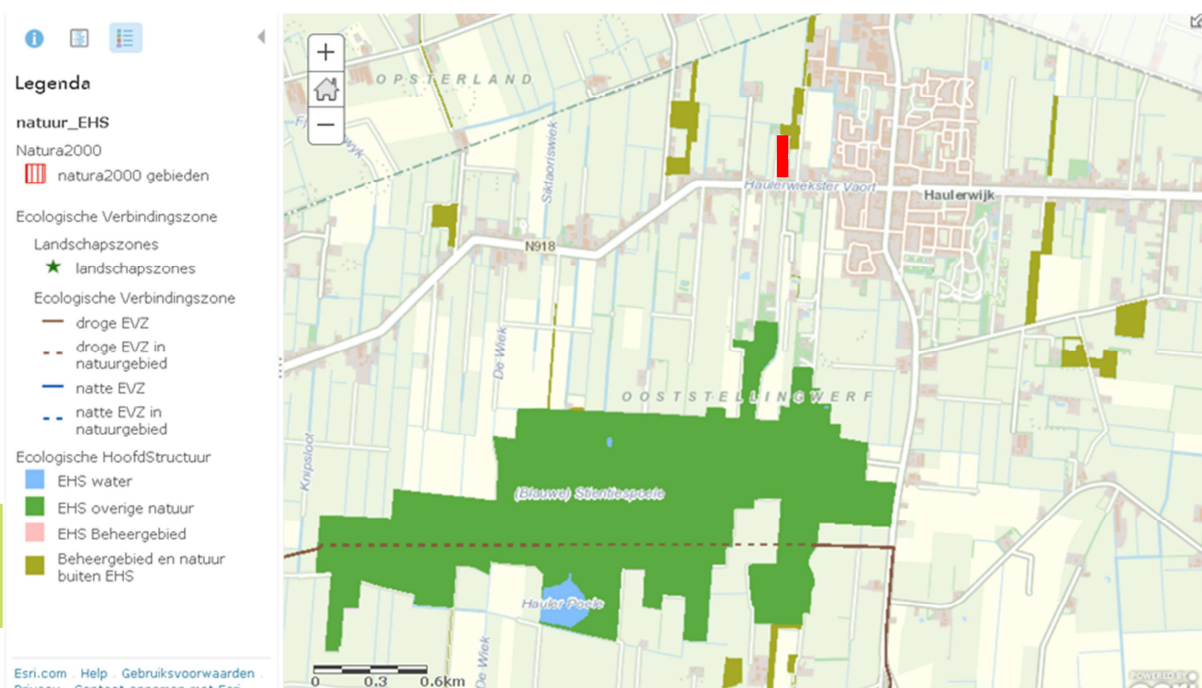
Er zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen.

5. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998

Het terrein in Haulerwijk maakt geen deel uit van het Nationaal Landschap of een beschermd natuurgebied. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden zijn Fochteloërveen en Bakkeveense Duinen. De plannen hebben geen effect op deze beschermde gebieden. Een oriënterend onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is dan ook niet nodig.

Het plangebied grenst ook niet aan de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS wordt beschermd volgens provinciale wetgevingen. Hier geldt het "nee, tenzij"- principe.

6. Conclusies

Toetsing aan de Flora- en faunawet

In de omgeving van het plangebied kunnen licht beschermde zoogdieren aanwezig zijn zoals muizen, konijnen, hazen en reeën. Deze dieren zijn niet afhankelijk van het plangebied en zullen niet worden bedreigd door de voorgenomen plannen. De enige zwaar beschermde zoogdieren die in de omgeving voor kunnen komen zijn algemene soorten vleermuizen. Op dit moment is het gebied niet geschikt voor vleermuizen. Het herstel van de houtwallen, die als vliegrouwe kunnen dienen voor vleermuizen, kan het gebied beter geschikt maken voor vleermuizen.

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen het terrein. Wel een coniferen haag waar mogelijk vogels in kunnen nestelen. Tevens is er een nest aangetroffen van een boerenzwaluw. Buiten

Soortgroep	Beschermde soorten in het plangebied aanwezig?	Kans op overtreding verboden Ff-wet	Gevolgen
Zoogdieren	Ja, licht beschermde zoogdieren zoals reeën.	Nee, de dieren zijn niet woonachtig op het terrein of afhankelijk van het terrein.	Zorgplicht in acht nemen
Reptielen	Nee	Nee	Zorgplicht in acht nemen
Amfibieën	Nee	Nee	Zorgplicht in acht nemen
Vissen	Nee	Nee	Zorgplicht in acht nemen
Vogels	Nee, alleen één tijdelijk beschermd nest aangetroffen	Ja	Tijdens broedseizoen coniferen haag ongemoeid laten en eventuele nesten niet verstoren.
Insecten en andere ongewervelden	Nee	Nee	Zorgplicht in acht nemen
Planten	Nee	Nee	Zorgplicht in acht nemen

het broedseizoen is dit nest niet beschermd en mag het verwijderd worden. Het wordt afgeraden om de coniferen haag te snoeien tijdens het broedseizoen, daar dit een geliefde locatie is voor vogels om in te broeden. De coniferen haag is niet beschermd en kan buiten het broedseizoen wel gesnoeid worden.

Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998

Het plangebied ligt niet in of nabij een beschermd gebied. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is daarom niet nodig.

Het terrein maakt ook geen deel uit van of grenst aan de Ecologische Hoofdstructuur. De werkzaamheden hebben geen effect op de EHS.

7. Literatuurlijst

1. Boerema, L., 2009
Teksten Flora- en faunawet c.a., editie 2010
SDU Uitgevers
2. Heusden, W.R. M. van en S.J. Vreugdenhil, 2006
Handreiking Flora- en faunawet, versie 1.0, 31 oktober 2006
Dienst Landelijk Gebied
3. Bos, F. en M. Wasscher, 2002
Veldgids Libellen (veldgids nummer 9)
KNNV Uitgeverij, Utrecht
4. Wynhoff, I., C. van Swaay, K. Veling en A. Vliegthart, 2009
De nieuwe Veldgids Dagvlinders (veldgids nummer 11)
KNNV Uitgeverij, Utrecht
5. Diepenbeek, A. van, 1999
Veldgids dierensporen (veldgids nummer 12)
KNNV Uitgeverij, Utrecht
6. Pot, R., 2003
Veldgids water- en oeverplanten (veldgids nummer 17)
KNNV Uitgeverij, Utrecht
7. Stumpel, T. en H. Strijbosch, 2006
Veldgids Amfibieën en reptielen (veldgids nummer 20)
KNNV Uitgeverij, Utrecht
8. Kleukers, R. en R. krekels, 2004
Veldgids sprinkhanen en krekels (veldgids nummer 21)
KNNV Uitgeverij, Utrecht
9. Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997
Atlas van de Nederlandse vleermuizen
KNNV Uitgeverij, Utrecht
10. Meijden, R. van der, 2005
Heukels' flora van Nederland, drieëntwintigste druk
Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten
11. SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002
Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000
Nederlandse Fauna 5
Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis,
KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden
12. Verkem S., J. de Maeseneer, B. Vandendriessche, G. Verbeylen en S. Yskout, 2003
Zoogdieren in Vlaanderen
Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002
Natuurpunt Studie en JNM-Zoogdierenwerkgroep,
Mechelen & Gent, België

13. Gebiedendatabase van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000
14. Soortendatabase van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
www.minlnv.nederlandsesoorten.nl
15. Provincie Friesland natuurkaart
<http://www.fryslan.frl/3177/planologische-ecologische-hoofdstructuur-kaart-planologische-ehs/>
16. Stichting RAVON: Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland
www.ravon.nl
17. Het Nederlandse Soortenregister
www.nederlandsesoorten.nl
18. Zoogdiervereniging VZZ
www.zoogdiervereniging.nl
19. Vleermuisnet: het netwerk voor informatie over vleermuizen in Nederland
www.vleermuis.net
20. www.waarneming.nl
21. www.telmee.nl
22. Gegevensautoriteit Natuur: gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
www.natuurloket.nl
23. www.maps.google.nl

1 Wettelijk kader

De bescherming van inheemse (van nature in Nederland voorkomende) in het wild levende planten- en diersoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet.

De wet in zijn huidige vorm is in werking getreden op 1 april 2002.

Doelstelling van de Flora- en faunawet is de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten en dieren te waarborgen.

De wet gaat uit van het 'nee, tenzij...'-principe. Beschermen staat voorop en ingrijpen is een uitzondering.

De Flora- en faunawet kent drie beschermingscategorieën:

- Soorten in tabel 1 zijn vrij algemeen en zijn beschermd.
- Soorten in tabel 2 zijn een stuk zeldzamer of planten zich moeilijker voort en zijn daardoor zwaarder beschermd.
- Soorten in tabel 3 zijn zeldzaam en zeer kritisch in hun habitateisen; deze soorten zijn strikt beschermd.

Voor alle soorten in Nederland geldt de zorgplicht (zie bijlage 3).

Soort vermeld in	Vrijstelling	Ontheffing	Geen ontheffing mogelijk
Tabel 1	Vrijstelling voor verboden van de Flora- en faunawet (uitgezonderd art. 13)	Ontheffing aanvragen voor vervoeren van dieren (art. 13)	
Tabel 2	Vrijstelling van ontheffingsplicht mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode	Zonder goedgekeurde gedragscode ontheffing aanvragen	
Vogels	Idem met uitzondering van verontrusten	Geen ontheffing mogelijk	Geen ontheffing mogelijk, want er is altijd een alternatief: werken buiten het broedseizoen
Tabel 3	Geen vrijstelling mogelijk	Altijd ontheffing aanvragen	Voor het verontrusten van dieren (art. 10) en het verstoren van broedende vogels (art. 11) wordt geen ontheffing verleend
Jaarrond beschermde nesten	Geen vrijstelling mogelijk	Bij voldoende mitigatie geen ontheffing nodig, immers geen netto effect	Geen ontheffing mogelijk

Voor de soorten in tabel 1 geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen mits de zorgplicht in acht genomen wordt.

Voor soorten in tabel 2 geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht mits gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes zijn geldig voor bestendig beheer en onderhoudswerkzaamheden die geen wezenlijke invloed hebben op beschermde soorten.

In het geval van ruimtelijke ingrepen kan voor soorten van tabel 2 een ontheffing aangevraagd worden als de activiteit de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar brengt. Tegenwoordig ontstaan steeds meer goedgekeurde gedragscodes voor ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer aan de voorwaarden in deze gedragscodes voldaan wordt zal er netto geen effect zijn op de beschermde soorten en is het aanvragen van een ontheffing niet nodig.

Voor soorten van tabel 3 geldt een beperkte vrijstelling van ontheffingsplicht, wanneer aantoonbaar een goedgekeurde gedragscode wordt gevolgd. Maar deze geldt niet voor het verontrusten van dieren. Dit is bij streng beschermde soorten altijd verboden. Voor ruimtelijke ingrepen wordt geen vrijstelling verleend. Onder strikte voorwaarden kan in sommige gevallen wel een ontheffing verleend worden. Er dient dan sprake te zijn van dwingende redenen van openbaar belang, zorgvuldig handelen en er is geen alternatief mogelijk.

Het is wel mogelijk om een zogenaamde positieve afwijzing te krijgen. In dit geval wordt een ontheffing aangevraagd waarin van te voren dusdanig mitigerende maatregelen genomen worden dat er geen netto negatief effect is op de betreffende beschermde soorten. Indien de mitigerende maatregelen voldoende zijn en goedgekeurd worden door het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) zal de ontheffing worden afgewezen in de vorm van een goedkeuringsbrief. Het Ministerie van EL&I is gemachtigd om aanvullende voorwaarden te stellen in deze positieve afwijzing. Indien er een negatieve afwijzing wordt ontvangen zijn onvoldoende mitigerende maatregelen getroffen en kunnen de voorgenomen werkzaamheden niet op de voorgestelde manier uitgevoerd worden.

1 Verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet

Artikel 8: Verbodsbepaling planten

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Verbodsbepaling vangen - bemachtigen - opsporen en doden - verwonden

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Verbodsbepaling opzettelijk verontrusten

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Verbodsbepaling voortplantingsplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Verbodsbepaling ten aanzien van eieren

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: Verbodsbepaling ten aanzien van vervoeren, onder zich hebben

Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Artikel 14: Verbodsbepaling ten aanzien van het uitzetten van dieren en uitzaaien van planten

1. Het is verboden dieren of eieren van dieren in de vrije natuur uit te zetten.
2. Het is verboden planten, behorende tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten, in de vrije natuur te planten of uit te zaaien.

1 Veel gebruikte definities Flora- en faunawet

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat de in het wild levende dieren en planten en hun omgeving zo min mogelijk verstoord mogen worden. En dat te allen tijde schade zo veel mogelijk voorkomen wordt.

Enkele voorbeelden van zorgplicht:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden in een rietveld wordt gecontroleerd op broedgevallen en vogelnesten.
- Kikkers en padden die tijdens baggerwerkzaamheden gevonden worden, worden direct overgezet in een deel van de sloot die niet gebaggerd wordt. De dieren worden uitgezet in de modder waarin ze gevonden zijn, zodat ze niet meteen opgegeten worden door reigers.
- Voorafgaand aan graafwerkzaamheden worden takkenhopen met bladeren doorzocht op de aanwezigheid van overwinterende egels. Bij het aantreffen van een egel wordt deze in een zelfde soort takkenhoop met bladeren buiten het te vergraven gebied teruggeplaatst.
- Bij nieuwbouw aan de bosrand in een gebied met veel vleermuizen wordt geen buitenverlichting aangebracht. Dit om de lichtvervuiling tot een minimum te beperken.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen houdt in dat compenserende of mitigerende maatregelen aangetoond moeten werken, voordat de ingreep uitgevoerd wordt. Pas als de maatregelen geaccepteerd zijn door de betreffende beschermde soorten, mag de originele habitat aangetast worden.

Gunstige staat van instandhouding

De gunstige staat van instandhouding is werkzaam op lokale populaties en hun leefomgeving.

Bijvoorbeeld:

In een poel in het weiland van een boer bevindt zich een populatie poelkikkers. De gunstige staat van instandhouding is niet aangetast zolang de populatie poelkikkers in deze poel kan voortbestaan. Dit betekent dat de poel in een goede staat moet blijven verkeren. Raakt de poel vervuild, verdroogd of als hij in zijn geheel verdwijnt, dan zal ook de populatie poelkikkers verdwijnen.

Bij de gunstige staat van instandhouding gaat het niet om het voortbestaan van alle poelkikkers in Nederland of in Europa; het betreft een lokale situatie.

